

श्रुतिमन्त्रक्रमानुसारिणाचार्येण चातुर्मास्यान्युक्तानि । तदनन्तरं ज्योतिष्टोम-
स्यावसरः । तं प्रोत्सार्य हविर्यज्ञवसामान्यान्मित्रविन्दोक्ता । अथ हविर्यज्ञवसा-
मान्यादेव पाशुकेषु चातुर्मास्येषु हविर्यज्ञविधपशूनामुक्तत्वाच्च निवृत्तोऽपि हविर्य-
ज्ञविधः पशुर्विद्धावागतो ऽतस्तमुपदिदिक्षुः प्रथमं तस्य कालमाह ।

पश्चिज्या संवत्सरे-संवत्सरे प्रावृषि ॥ १ ॥ [इज्या यागः पशुना इज्या
पश्चिज्या पशुयागः संरे प्रतिवर्षं यावज्जीवं भवति प्रावृषि वर्षास्वृतौ ।]
तत्राप्यमावास्यायां पौर्णमास्यां वा । आवणो भाद्रपदश्चोभौ मासौ वर्षा ऋतुः ।
स च चान्द्रः तदलाभि सौरः श्रौतस्मार्तक्रियाः सर्वाः कुर्याच्चान्द्रेषु चर्तुषु
तदलाभि तु सौरेष्विति स्मृतिविदां मतमिति स्मरणात् । एवं सोमादौ सर्वत्र
ऋतूनां सौरचान्द्रायणा[ना]माश्रयणे व्यवस्था द्रष्टव्या । पशुबन्धेन यज्ञतऽइति
प्रकृत्य (११.७.१.१) तेन सुयवसे यजेतेति तं वै संवत्सरो नानीज्ञानमतीयादिति
(०३) च श्रूयते शोभनानि यवसानि तृणानि यस्मिन्नसौ सुयवसो वर्षर्तुरिति ।
नित्यत्वं चास्य परिभाषायामुक्तमेव^{१)} (१.२.११) । केचिदस्य प्रारम्भे प्रथमप्रयोगे
ऽन्वारम्भणीयामिहन्ति नेति कर्काचार्याः सम्प्रदायपद्धतिकाराश्च । कालान्त-
रमप्याह ।

आवृत्तिमुखयोर्वा ॥ २ ॥ आवर्तनमावृत्तिः सूर्यस्य दक्षिणायनमुदगयनं
च तयोर्मुखम् प्रथममहः संक्रमणकालविहितम्^{२)} तत्र [पश्चिज्या भवति] ।
अस्मिन्पक्षे प्रतिवर्षं पशुद्वयं भवति । नात्र पौर्णमास्यमावास्यायोरपेक्षा संक्रान्ति-
दिनऽएव विधानात् संक्रान्तेः पूर्वदिने उत्तरदिने वा यस्मिन्नहनि स्मृतिशास्त्रतः

१) See pag. ३४, ३ ff. २) ? *लसंनिहितं Ss.